

Barbara Walkiewicz

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

GATUNKI DOKUMENTACJI PROJEKTOWEJ

Key words: genre of text, genre structure, building design documentation, genres of building design documentation

Każdy tekst ma swoje miejsce w uniwersum mowy, w którym funkcjonuje jako realizacja określonego gatunku wypowiedzi. Gatunek to podstawowa, ale nie jedyna jednostka opisu genologicznego, gdyż gatunki podlegają stratyfikacji porządkującej je na wyższych i niższych poziomach organizacji. Ich regularny opis umożliwiają kategorie wypracowane na potrzeby systematycznych analiz, wśród których badacze wyróżniają pięciostopniowy układ form genologicznych: rodzaj, podrodzaj, gatunek, podgatunek, indywidualny okaz¹. Zdarza się jednak, że gatunek jest realizowany w wielu odmianach², nierzadko układających w wewnętrzną hierarchię kategorii podgatunkowych, wykraczających poza pięciostopniową skalę systematyki genologicznej. Takim przykładem są stanowiące przedmiot niniejszych rozważań gatunki dokumentacji projektowej.

1. Gatunki dokumentacji projektowej w świetle przyjętych form opisu genologicznego

Dokumentacja projektowa jest zbiorem projektów obiektów, których stworzenie wymaga sporządzenia dokładnych rysunków, precyzujących formę, wymiary, materiały oraz zasady konstrukcyjne (meble, odzież, pojazdy, elementy oświetlenia, maszyny, urządzenia, długopisy, sprzęt sportowy, ogród, opakowania różnych produktów, biżuteria etc). Zakres dokumentacji projektowej zależy od rozmiaru

¹ A. Wilkoń, *Spójność i struktura tekstu*, Kraków, Universitas 2002, s. 225; por. także: M. Wojtak, *Gatunki prasowe*, Lublin, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej 2004, s. 304; B. Witosz, *Genologia lingwistyczna. Zarys problematyki*, Katowice 2005, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, s. 137.

² Por. A. Wilkoń, op. cit.

i typu jej przedmiotu. Zazwyczaj proces projektowania przebiega dwuetapowo, konkretyzując się w dwóch gatunkach projektowych: projektu koncepcyjnego (wstępnego) oraz projektu wykonawczego (technicznego). Wyjątek stanowi dokumentacja projektowa obiektu budowlanego, zawierająca szerszy asortyment gatunków: projekt koncepcyjny, budowlany, wykonawczy, przetargowy i kontraktowy³.

Z punktu widzenia opisu genologicznego, dokumentacja projektowa należy do rodzaju tekstów technicznych związanych z projektowaniem, produkcją, dystrybucją i obsługą różnych wytworów techniki. Rodzaj tekstów technicznych jest obszerny: obejmuje zróżnicowane funkcjonalnie gatunki, tworzące szereg odmian rodzajowych – podrodzajów. Jednym z podrodzajów tekstów technicznych jest dokumentacja projektowa, charakteryzująca się dominacją części graficznej nad opisową.

Nadrzędność funkcjonalna rysunku technicznego tłumaczy się jego zdolnością do precyzyjnego odwzorowania projektowanego obiektu oraz zapisu niezbędnych informacji konstrukcyjnych, dotyczących wszystkich elementów składowych oraz sposobu ich funkcjonowania jako całości, z dokładnością niemożliwą do uzyskania przy użyciu samych słów. Rysunek techniczny jest więc podstawowym budulcem dokumentacji projektowej, opartym na intersemiotycznym kodzie technicznym, który podlega ścisłej normalizacji, także na poziomie międzynarodowym, dzięki czemu jest uniwersalnym językiem inżynierów niezależnie od ich języków ojczystych. Stopień złożoności i zakres intersemiotyczności rysunków zależy od fazy opracowania, jak również od kompleksowości projektowanego obiektu. Najbardziej skomplikowanym wytworem techniki są obiekty budowlane, dlatego też dokumentacja projektowa budowlana jest najbardziej rozbudowaną formą dokumentacji projektowej: poza wspólnymi wszystkim jej odmianom projektami koncepcyjnym i wykonawczym w jej skład wchodzi także gatunki: projekt budowlany, projekt przetargowy oraz projekt kontraktowy.

Wszystkie gatunki dokumentacji projektowej budowlanej podlegają różnicowaniu na poziomie podgatunków, które kształtują się ze względu na rodzaj objętych projektem prac. Te z kolei mogą dotyczyć budowy obiektu, jego odbudowy, rozbudowy, nadbudowy, przebudowy, remontu (całości lub fragmentu), modernizacji, adaptacji lub rozbiórki. Jeśli przedmiotem opracowania jest adaptacja istniejącego obiektu, to dokumentacja projektowa będzie zawierać projekt koncepcyjny adaptacji, projekt budowlany adaptacji, projekt wykonawczy adaptacji oraz ewentualnie projekty przetargowy adaptacji i kontraktowy adaptacji.

Dodatkowo, na niższym szczeblu klasyfikacji genologicznej, omawiane gatunki i podgatunki odmieniają się przez cały wachlarz odmian podgatunków, zdeterminowanych typem przedmiotu projektu, czyli rodzajem projektowanych obiektów

³ W praktyce budowlanej występuje także projekt powykonawczy – opracowanie sporządzone przez uprawnionego kierownika budowy w celu udokumentowania ewentualnych zmian, jakie nastąpiły w trakcie realizacji w stosunku do projektu budowlanego. Projekt powykonawczy wchodzi w skład dokumentacji powykonawczej.

budowlanych⁴. Wyróżnia się 11 typów budynków – mieszkalne: jednorodzinne, wielorodzinne i zbiorowego zamieszkania, oraz niemieszkalne: hotele i budynki zakwaterowania turystycznego, budynki biurowe, handlowo-usługowe, użyteczności publicznej, transportu i łączności, przemysłowe i magazynowe oraz pozostałe budynki niemieszkalne, a także tak zwane obiekty zamknięte (wojskowe i policyjne).

Najniższym poziomem typologii jest pododmiana, określająca stopień powtarzalności obiektu budowlanego, wyartykułowana w postaci trzelementowego asortymentu: projekty obiektów indywidualnych oraz projekty obiektów typowych i powtarzalnych. Najczęściej spotykaną pododmianą są projekty obiektów indywidualnych, dotyczące budynków niepowtarzalnych, projektowanych na potrzeby konkretnego inwestora, w przeciwieństwie do projektów obiektów typowych i powtarzalnych. Projekty typowe – tak zwane projekty gotowe – są sporządzane z myślą o anonimowych inwestorach z wykorzystaniem stypizowanych rozwiązań funkcjonalnych, konstrukcyjnych i estetycznych. Z uwagi na konieczność adaptacji projektu gotowego do konkretnych uwarunkowań topograficznych i funkcjonalnych oparty na nim projekt budowlany zawiera elementy niewystępujące w projektach budowlanych domów indywidualnych, co stanowi o odrębności pododmiany, którą tworzą.

Tabela 1

Sytuacja genologiczna dokumentacji projektowej

Rodzaj	Teksty techniczne						
Podrodzaj	dokumentacja projektowa						
Gatunek	projekt: koncepcyjny/budowlany/bud. zamienny/przetargowy/wykonawczy/powykonawczy						
Podgatunek	projekt budowlany budowy	projekt budowlany rozbudowy	projekt budowlany przebudowy	projekt budowlany remontu	projekt budowlany modernizacji	projekt budowlany adaptacji	projekt budowlany rozbiórki
Odmiana	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Pododmiana	a, b, c	a	a	a	a	a	a, b

1 – budynki mieszkaniowe jednorodzinne; 2 – budynki mieszkaniowe wielorodzinne; 3 – budynki zamieszkania zbiorowego; 4 – budynki zakwaterowania turystycznego; 5 – budynki użyteczności publicznej; 6 – budynki biurowe; 7 – budynki przemysłowe i magazynowe; 8 – budynki handlowo-usługowe; 9 – budynki transportu i łączności; 10 – pozostałe budynki niemieszkalne; a – projekty obiektów indywidualnych; b – projekty obiektów typowych; c – projekty obiektów powtarzalnych

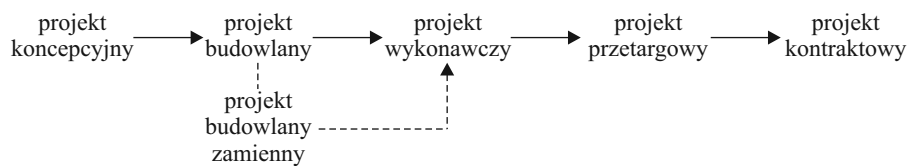
⁴ W niniejszym opracowaniu wymieniam tylko obiekty budowlane, z pominięciem budowy inżynierskich (mostów, wiaduktów, słupów elektrycznych, etc.).

W praktyce architektonicznej spotyka się także projekty budowlane obiektów powtarzalnych, łączące w sobie cechy projektów obiektów indywidualnych oraz projektów typowych. Stosuje się je w przypadku projektu osiedla domów jednorodzinnych (w zabudowie bliźniaczej lub szeregowej). Powstają wówczas stypizowane projekty obiektów projektowanych na potrzeby konkretnego inwestora – dewelopera.

W świetle powyższego gatunki dokumentacji projektowej budowlanej są odzwierciedleniem poszczególnych etapów długiego i skomplikowanego łańcucha procesu inwestycyjnego. Wieloetapowość opracowania architektonicznego, różnorodność powstających obiektów, uwarunkowań topograficznych oraz szeroki wachlarz robót budowlanych powodują, że omawiane gatunki odmieniają się przez liczne podgatunki, odmiany i pododmiany, co ilustruje tabela 1.

2. Gatunki dokumentacji projektowej

Stanowiące przedmiot niniejszego opracowania gatunki dokumentacji projektowej tworzą konstelację tekstów reprezentujących różne fazy uszczegółowienia tego samego obiektu, przy czym każdy projekt na wcześniejszym etapie opracowania stanowi podstawę kolejnego, który go precyzuje w stopniu podyktowanym zinstytucjonalizowaną funkcją komunikacyjną. Możemy zatem uznać, że gatunki dokumentacji projektowej tworzą transtekstualne continuum w Genette'owskim tego słowa znaczeniu⁵, rodzaj wielowarstwowego palimpsestu, w którym hiperteksty są jednocześnie hipotekstami kolejnych opracowań projektowych, „pozostających ze sobą we wzajemnym następstwie czasowym”⁶. Istotnie, w długim procesie opracowywania dokumentacji projektowej żadne z wymaganych w określonym przypadku ogniw nie może zostać pominięte, a komunikacja specjalistyczna pomiędzy uczestnikami procesu inwestycyjnego rozwija się w ściśle określonym kierunku:



Mimo że wszystkie projekty powstają na podstawie umowy pomiędzy inwestorem a projektantem lub zespołem projektantów, ich faktycznymi odbiorcami są podmioty odpowiedzialne za zatwierdzenie projektu oraz realizację stanowiącego jego

⁵ G. Genette, *Palimpsesty. Literatura drugiego stopnia*, tłum. A. Milecki, w: *Współczesna teoria badań literackich za granicą. Antologia*, red. H. Markiewicz, Kraków, Wydawnictwo Literackie 1992, s. 107–155, tu s. 123.

⁶ K. Adamzik, *Główne zagadnienia tekstologii kontrastywnej*, w: *Lingwistyka tekstu w Niemczech. Pojęcia, problemy, zagadnienia*, red. Z. Bilut-Homplewicz, W. Czachur, M. Smykała, Wrocław 2009, Atut, s. 211–258, tu s. 228.

przedmiot obiektu, których funkcja i związane z nią oczekiwania komunikacyjne odzwierciedlają się w różnie ukształtowanych gatunkach dokumentacji projektowej.

2.1. Projekt koncepcyjny

Projekt koncepcyjny to wstępne opracowanie projektowe, powstałe na podstawie wytycznych inwestora, mające na celu ukazanie głównej idei projektowanego obiektu oraz jego podstawowych parametrów: bryły, układu funkcjonalnego, rozwiązań materiałowych, jak również usytuowanie budynku na działce. Projekt ten powstaje na zlecenie inwestora i jest jedynym gatunkiem dokumentacji projektowej, którego zleceniodawca jest faktycznym odbiorcą. Dlatego też, w przeciwieństwie do pozostałych projektów, forma projektu koncepcyjnego jest przystępna dla osób niebędących specjalistami w dziedzinie budownictwa.

Realizacje omawianego gatunku przybierają postać zwartego opracowania, złożonego z krótkiego opisu oraz prostych rysunków: rzutów, przekrojów, elewacji i planu zagospodarowania działki. Rysunki charakteryzują się niskim stopniem

Tabela 2

Struktura gatunkowa projektu koncepcyjnego

Gatunek	Odmiany	Komponenty
Strona tytułowa	strona tytułowa projektu koncepcyjnego	<ul style="list-style-type: none"> – inwestor – nazwa i lokalizacja inwestycji – nazwisko projektanta/nazwa pracowni – element graficzny (najczęściej rysunek wybranej elewacji, ewentualnie logo projektanta)
Opis	opis techniczny	<ul style="list-style-type: none"> – informacje ogólne – analiza uwarunkowań lokalizacji – wstępny opis rozwiązań materiałowych – zestawienie powierzchni
Widok	<ul style="list-style-type: none"> – plan usytuowania budynku na działce – rzut dachu – elewacje 	<ul style="list-style-type: none"> – rysunek główny – legenda – tabliczka informacyjna (metryka)
Przekrój poziomy	– rzuty poszczególnych kondygnacji	<ul style="list-style-type: none"> – rysunek główny – legenda – tabliczka informacyjna (metryka)
Przekrój pionowy	przekrój poprzeczny	<ul style="list-style-type: none"> – rysunek główny – legenda – tabliczka informacyjna (metryka)
Wizualizacje	<ul style="list-style-type: none"> – widoki – perspektywy 	– tabliczka informacyjna (metryka)

Pogrubieniem czcionki oznaczono gatunki występujące w każdym projekcie koncepcyjnym

uszczerłowania i są sporządzone zazwyczaj w małej skali (1: 100, 1: 200), co jest podyktowane niewielkim zakresem informacji wymaganym na wstępnym etapie projektowania. Coraz częściej w skład opracowania wchodzi także wizualizacja, ułatwiająca inwestorowi zrozumienie zamysłu projektanta. Zestawienie gatunków składowych projektu koncepcyjnego zawiera tabela 2.

W związku z gatunkowo przypisanym celem komunikacyjnym, projekt koncepcyjny pełni funkcję informacyjną, przekazując podstawowe dane na temat projektowanego obiektu, a także funkcję perswazyjną, mającą na celu przekonanie inwestora do akceptacji proponowanych rozwiązań. Zatwierdzony projekt koncepcyjny stanowi podstawę do opracowania projektu budowlanego.

2.2. Projekt budowlany

Projekt budowlany jest projektem stanowiącym kluczowy załącznik do wniosku o pozwolenie na budowę, jaki inwestor zobowiązany jest złożyć do właściwego miejscowo organu administracji architektoniczno-budowlanej⁷ w celu uzyskania pozwolenia na budowę projektowanego obiektu. Jest jedynym elementem dokumentacji projektowej zdefiniowanym prawnie zarówno w zakresie zawartości, jak i formy⁸, co wynika z jego determinującej roli w całym procesie inwestycyjnym. Opracowany na kanwie zatwierdzonego przez inwestora projektu koncepcyjnego, projekt budowlany określa w sposób definitywny wszystkie parametry projektowanego obiektu w kontekście dokumentów niezbędnych dla potwierdzenia jego wykonalności zgodnie z prawem, a jego celem jest „ostateczne i jednoznaczne określenie wymaganych prawem rozwiązań i tych, które będąc przedmiotem zatwierdzenia przez władze architektoniczno-budowlane, będą musiały być zrealizowane”⁹.

Struktura omawianego gatunku jest dynamiczna i wielogatunkowa, o składzie dostosowanym każdorazowo do konkretnego przypadku, przy czym heterogeniczność projektu budowlanego jest semiotycznym, a zarazem semantycznym odbiciem złożoności i interdyscyplinarności zarówno długiego procesu jego opracowywania, jak i stanowiącego jego przedmiot obiektu¹⁰. Zawartość i zakres każdego

⁷ Starostwo powiatowe lub Wydział Architektury i Urbanistyki Urzędu Miasta.

⁸ Projekt budowlany jest regulowany przepisami Ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku Prawo budowlane (Dz.U. z 2003 roku, nr 207, poz. 2016 z późn. zm.), Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 roku w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz.U. z 2002 roku, nr 75, poz. 690 z późn. zm.), Rozporządzenia Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 roku w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego (Dz.U. z 2012 roku, poz. 462), a także Polskimi Normami.

⁹ Uchwała nr O-01-2006 Krajowej Rady Izby Architektów z dnia 13 stycznia 2006 roku – Standardy wykonywania zawodu i zakres usług architekta, [online] <http://www.izbaarchitektow.pl/pliki/standardy_wykonywania_zawodu_i_zakres_uslug_architekta.pdf>, dostęp: 10.05.2012.

¹⁰ Zob. B. Walkiewicz, *Entre bidimension et tridimension ou de l'architecture d'un texte sur l'architecture*, Synergies Pologne 2009, 6, s. 167–174, tu s. 169–170; eadem, *Entre la textualité et l'hypertextualité ou de la structure d'un projet d'architecture*, *Studia Romanica Posnaniensia* 2012, 39(3), s. 109–126, tu s. 113.

projektu budowlanego powinny być dostosowane do rodzaju obiektu, jego lokalizacji oraz stopnia skomplikowania robót budowlanych, co oznacza, że nie ma ryczałtowego zestawu stosownego do wszystkich obiektów – przeciwnie, każdy projekt rozpatrywany jest indywidualnie pod kątem jego specyficznych warunkowań topograficznych i technicznych, i to w ich funkcji następuje określenie niezbędnych dokumentów poprzez właściwą interpretację przepisów ogólnych i szczególnych. Gatunki zinwentaryzowane w przeanalizowanych projektach budowlanych różnych obiektów przedstawia tabela 3.

Wszystkie komponenty projektu budowlanego powinny mieć postać zwarłego tomu lub tomów o ponumerowanych stronach, zgodnie z przepisami prawa budowlanego. O ile porządek komponentów w projektach budowlanych nie jest odgórnie narzucony (poza stroną tytułową¹¹), o tyle w każdym ze złożonych do urzędu tomów kolejność poszczególnych części musi być taka sama i jest jednym z warunków dopuszczenia projektu do dalszych etapów postępowania. Kompleksowość i heteromorficzność strukturalna projektu, odzwierciedlająca złożoność procesu inwestycyjnego i związanej z nią procedury urzędowej, wpisuje omawiany gatunek w skomplikowany układ dyskursywny.

Jako załącznik do wniosku o pozwolenie na budowę, projekt budowlany złożony jest w czterech egzemplarzach, z których każdy ma swojego, określonego procedurą adresata. Po sprawdzeniu jego kompletności i zgodności z przepisami organ administracji architektoniczno-budowlanej wydaje pozwolenie na budowę, zwracając inwestorowi dwa ostemplowane egzemplarze. Jednocześnie przekazuje jeden egzemplarz zatwierdzonego projektu budowlanego wraz z kopią decyzji o pozwolenie na budowę do właściwego Inspektoratu Nadzoru Budowlanego, zobowiązanego do kontrolowania przebiegu prac budowlanych pod kątem zgodności realizacji obiektu z założeniami projektowymi. Czwarty egzemplarz pozostaje w urzędzie zatwierdzającym projekt. Odbiorcą jednego z dwóch zwróconych inwestorowi egzemplarzy jest wykonawca i reprezentujący go kierownik budowy, który w świetle obowiązujących przepisów prawnych powinien prowadzić systematycznie dokumentację budowlaną¹², zawierającą także projekt budowlany z wydanym na jego podstawie pozwoleniem na budowę. Wprawdzie roboty budowlane są prowadzone według rysunków zawartych w projekcie wykonawczym¹³, ale podstawą weryfikacji zgodności realizowanego obiektu z projektem

¹¹ Strona tytułowa projektu budowlanego podlega ścisłej reglamentacji – jej formę i zakres precyzuje Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 25 kwietnia 2012 roku w sprawie szczegółowego zakresu i formy projektu budowlanego (§ 3.1).

¹² W skład dokumentacji budowlanej wchodzi następujące dokumenty: pozwolenie na budowę z załączonym projektem budowlanym, dziennik budowy, protokoły odbiorów częściowych i końcowych, a także – w zależności od decyzji inwestora – książka obmiarów.

¹³ Może się także zdarzyć, że – na zapisane w umowie życzenie inwestora – projekt budowlany jest opracowany w stopniu uszczegółowienia porównywalnym do projektu wykonawczego, choć przedstawiciele samorządu zawodowego odradzają tego typu praktyki, gdyż utrudniają one postępowanie (por. [online] <<http://www.woiib.org.pl/artykul-i-opracowania/82-projekt-wykonawczy--jego-definicja-i-miejsce-w-aktach-prawnych.html>>, dostęp: 19.04.2012).

Tabela 3

Struktura gatunkowa projektu budowlanego

Gatunek	Odmiany/Gatunki składowe	
Projekt zagospodarowania terenu	<ul style="list-style-type: none"> – plan zagospodarowania terenu wykonany na kopii aktualizowanej mapy zasadniczej – plansza zbiorcza sieci – opis 	
Projekt architektoniczno-budowlany	<ul style="list-style-type: none"> – opis – rzuty, przekroje, widoki (elewacja), zestawienie stolarki, rysunek detalu 	
Projekt budowlany konstrukcji	<ul style="list-style-type: none"> – opis – rzuty, przekroje, rysunek detalu 	
Projekt budowlany instalacji	<ul style="list-style-type: none"> – projekty instalacji elektrycznej i teletechnicznej 	<ul style="list-style-type: none"> – opis – rzuty, schematy instalacyjne
	<ul style="list-style-type: none"> – projekt instalacji grzewczych i wentylacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> – opis – rzuty, przekroje
	<ul style="list-style-type: none"> – projekt instalacji wodno-kanalizacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> – opis – rzuty, schemat rozwinięcia instalacji
Decyzja administracyjna	<ul style="list-style-type: none"> – decyzja w sprawie nadania uprawnień budowlanych do wykonywania samodzielnych funkcji w budownictwie – decyzja w sprawie warunków zabudowy (w przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego) – decyzja w sprawie lokalizacji zjazdu drogowego z działki – decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia 	
Uchwała	<ul style="list-style-type: none"> – uchwała w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego 	
Zaświadczenie	<ul style="list-style-type: none"> – zaświadczenie o przynależności do właściwej izby samorządu zawodowego – zaświadczenie o dokonaniu wpisu do ewidencji działalności gospodarczej 	
Oświadczenie	<ul style="list-style-type: none"> – oświadczenie projektantów o wykonaniu projektu zgodnie z posiadaną wiedzą i zasadami sztuki budowlanej 	
Opinia	<ul style="list-style-type: none"> – opinia w sprawie uzgodnienia dokumentacji projektowej – opinia w sprawie uzgodnienia w zakresie ochrony zabytków archeologicznych – opinia konserwatorska 	
List urzędowy	<ul style="list-style-type: none"> – opinia o możliwości dostawy mediów/przyłącza kanalizacji, etc. 	
Regulamin	<ul style="list-style-type: none"> – warunki techniczne podłączenia do sieci wodociągowej, elektrycznej, kanalizacyjnej, ciepłowniczej, gazociągowej, etc. 	
Akt notarialny	<ul style="list-style-type: none"> – umowa sprzedaży nieruchomości (działki) 	
Umowa cywilnoprawna	<ul style="list-style-type: none"> – umowa o prowadzenie inwestycji – umowa o przyłączenie do sieci (ciepłowniczej, elektrycznej, etc.) 	
Upoważnienie	<ul style="list-style-type: none"> – upoważnienie projektanta do reprezentowania inwestora 	

Pogrubieniem czcionki oznaczono gatunki występujące w każdym projekcie budowlanym

przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego jest załącznik do wydanego pozwolenia na budowę.

Jest więc projekt budowlany gatunkiem specjalistycznym i zarazem urzędowym o funkcji informacyjnej i argumentacyjnej, a po uzyskaniu pozwolenia na budowę uzyskuje dodatkowo wartość sprawczą, gdyż zmienia status prawny inwestora oraz objętego projektem terenu.

2.3. Projekt wykonawczy

Wielobranżowy projekt wykonawczy jest opracowaniem niezbędnym do realizacji robót budowlanych¹⁴, powstałym na podstawie zatwierdzonego w urzędzie projektu budowlanego¹⁵. Podobnie jak wszystkie gatunki dokumentacji projektowej charakteryzuje się zdecydowaną przewagą części rysunkowej nad częścią opisową, pełniącą jedynie funkcję komplementarną. W przeciwieństwie do projektu budowlanego zakres projektu wykonawczego nie podlega ścisłej regulacji prawnej¹⁶, choć na poziomie jego formy projektanci są zobowiązani do stosowania norm, dzięki którym rysunki oraz ich objaśnienia są czytelne dla wszystkich inżynierów specjalizujących się w określonym zakresie budowlanym.

Jest to dokument, który zespół projektantów przygotowuje na zlecenie inwestora, jednak faktycznym jego odbiorcą jest wykonawca, czyli specjalista w dziedzinie branży budowlanej. Ramy dyskursywne projektu wykonawczego odzwierciedlają się w strukturze gatunkowej (tabela 4) oraz w stopniu uszczegółowienia komponentów w stosunku do ich odpowiedników wchodzących w skład projektu budowlanego.

Projekt wykonawczy zawiera te same gatunki rysunków oraz opisu, co projekt budowlany, jednak różnią się one od wchodzącej w skład tego ostatniego części projektowej zarówno pod względem jakościowym, jak i ilościowym. Rysunki są sporządzone w większej skali (1: 50, 1: 20, 1: 10, 1: 5), dzięki czemu zawierają więcej informacji na temat rozwiązań materiałowych, technologicznych i montażowych, niezbędnych do realizacji obiektu zgodnie z zamysłem projektantów. Dążność do pokazania wszystkich koniecznych z wykonawczego punktu widzenia detali technicznych odpowiada za rozbudowanie części rysunkowej, uzasadniając większą liczbę przekrojów, rysunków detalu, a także zestawień stolarki, ślusarki oraz balustrad.

¹⁴ Na podstawie samego projektu budowlanego można zrealizować jedynie proste obiekty oparte na technologii tradycyjnej (np. nieskomplikowane domy jednorodzinne, garaże, etc.)

¹⁵ Zdarzają się jednak przypadki, w których projekt wykonawczy powstaje na podstawie projektu koncepcyjnego – na przykład obiekty niewymagające pozwolenia na budowę.

¹⁶ Ogólne wytyczne dotyczące projektu wykonawczego precyzuje Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 2 września 2004 roku w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego (Dz.U. z 2004 roku, nr 202, poz. 2072 z późn. zm.).

Tabela 4

Struktura gatunkowa projektu wykonawczego

Gatunek	Odmiany	Gatunki składowe	Komponenty
Strona tytułowa	strona tytułowa projektu wykonawczego	–	– inwestor – nazwa i lokalizacja inwestycji – projektant – branża – faza opracowania – data opracowania – spis treści
Projekt wykonawczy zagospodarowania terenu	–	– rzut (plan zagospodarowania działki) – opis	– rysunek główny – legenda – tabliczka informacyjna
Projekt wykonawczy architektoniczny	–	– rzuty – przekroje – elewacje – zestawienia stolarki/ślusarki – rysunek detalu – opis	– rysunek główny – legenda – tabliczka informacyjna
Projekt wykonawczy konstrukcyjny	–	– rzuty – przekroje – rysunek detalu – opis	– rysunek główny – legenda – tabliczka informacyjna
Projekt wykonawczy instalacji	projekt wykonawczy instalacji elektrycznej	– rzuty – schematy: rozdzielnic, tablicy mieszkaniowej, rozwinięcia instalacji – opis	– rysunek główny – legenda – tabliczka informacyjna
	projekt wykonawczy instalacji teletechnicznej (niskoprądowej)	– rzuty – schemat rozwinięcia instalacji – opis	– rysunek główny – legenda – tabliczka informacyjna
	projekt wykonawczy instalacji grzewczej	– rzuty – schematy: rozwinięcia instalacji, zasilania instalacji – opis	– rysunek główny – legenda – tabliczka informacyjna
	projekt wykonawczy instalacji wentylacyjnej	– rzuty – przekroje – schemat rozwinięcia instalacji – opis	– rysunek główny – legenda – tabliczka informacyjna
	projekt wykonawczy instalacji klimatyzacyjnej	– rzuty – przekroje – schemat instalacji / rozwinięcia instalacji – opis	– rysunek główny – legenda – tabliczka informacyjna
	projekt wykonawczy instalacji wodno-kanalizacyjnej	– rzuty – aksonometria instalacji wodnej – schemat rozwinięcia instalacji wodnej / kanalizacyjnej – profile poziomów kanalizacji – opis	– rysunek główny – legenda – tabliczka informacyjna
	projekt wykonawczy instalacji gazowej	– rzuty – schemat rozwinięcia instalacji – opis	– rysunek główny – legenda – tabliczka informacyjna

Pogrubieniem czcionki oznaczono gatunki występujące w każdym projekcie wykonawczym

W związku z tym, że projekt wykonawczy nie wymaga autoryzacji organów administracji architektoniczno-budowlanej, nie zawiera żadnych dokumentów urzędowych, pełniąc funkcję czysto informacyjną.

2.4. Projekt przetargowy

Projekt przetargowy jest rozwinięciem projektu wykonawczego do formy umożliwiającej wyłonienie wykonawcy w drodze przetargu. Jest opracowany na podstawie projektu wykonawczego w sposób pozwalający na dokładne określenie przedmiotu zamówienia, jakim są roboty budowlane związane z realizacją danego obiektu budowlanego, jak również oszacowanie ich kosztów. W związku z tym,

Tabela 5

Różnice w strukturze gatunkowej części opisowej projektu wykonawczego i przetargowego

Część opisowa				
Projekt wykonawczy		projekt przetargowy		
Gatunek	komponenty	gatunek	komponenty	
Opis techniczny	strona tytułowa	opis techniczny	strona tytułowa	
	informacje ogólne (zestawienie powierzchni i kubatur, parametry obiektu: długość, wysokość, szerokość, wysokość poszczególnych kondygnacji, ilość miejsc parkingowych, etc.)		szczegółowy opis zagospodarowania terenu (w tym specyfikacja planowanych nasadzeń i zasiewów oraz elementów małej architektury)	
	opis materiałowy poszczególnych elementów konstrukcyjnych		opis materiałowy poszczególnych elementów konstrukcyjnych	
	charakterystyka przeciwpożarowa projektowanego obiektu		charakterystyka przeciwpożarowa projektowanego obiektu	
	zestawienie rysunków		zestwienie rysunków	
			przedmiar robót	strona tytułowa
				spis działów przedmiaru robót
				tabele przedmiaru (zgodnie ze spisem działów przedmiaru)
			książka standardów	opis przeznaczenia i programu użytkowego obiektu (charakterystyka architektoniczna, program funkcjonalny, sposób zagospodarowania terenu, sieci uzbrojenia terenu)
				opis techniczny standardów wykonania i wykończenia poszczególnych elementów budynku

opracowanie to wzbogacone jest w stosunku do projektu wykonawczego o informacje dotyczące ilościowej i jakościowej specyfikacji założonych przez projektantów robót budowlanych, niezbędnej do określenia kosztów inwestycji na etapie przetargu.

Podobnie jak w przypadku wszystkich gatunków omawianej dokumentacji projektowej, projektant lub zespół projektantów sporządza projekt przetargowy na zlecenie inwestora, jednak faktycznymi adresatami projektu są biorący udział w przetargu oferenci, czyli potencjalni wykonawcy, którzy – poza informacjami dotyczącymi samego aspektu wykonawstwa robót budowlanych – potrzebują dodatkowych danych do opracowania oferty przetargowej. Ramy dyskursywne omawianego gatunku odciskają się na zmodyfikowanej w stosunku do projektu wykonawczego strukturze gatunkowej, przy czym zmiany dotyczą części opisowej, co przedstawia tabela 5.

2.5. Projekt kontraktowy

Projekt kontraktowy jest opracowaniem stanowiącym załącznik do umowy o wykonanie robót budowlanych, przygotowywanym po rozstrzygnięciu przetargu. Jest to projekt uwzględniający ewentualne uzupełnienia projektu przetargowego, jakie pojawiły się w trakcie procedury przetargowej, w związku z czym reprezentuje analogiczną strukturę gatunkową jak projekt, którego jest uzupełnieniem (tabela 5). W przeciwieństwie jednak do projektu przetargowego, mającego wartość informacyjną, po podpisaniu umowy o wykonanie robót budowlanych projekt kontraktowy pełni dodatkowo funkcję sprawczą, gdyż na jego podstawie zawiązany jest nowy stosunek prawny łączący inwestora z wyłonionym w trakcie przetargu wykonawcą.

Podsumowanie

Projekty reprezentujące gatunki dokumentacji projektowej budowlanej stanowią system wydarzeń komunikacyjnych, powiązanych ze sobą strukturalnie i funkcjonalnie na zasadzie ciągu tekstów pochodnych. Wszystkie omówione projekty stanowią wypowiedzi intersemiotyczne, charakteryzujące się zdecydowaną przewagą obrazu graficznego nad przekazem werbalnym, co wynika ze specyfiki funkcji, jaką pełnią w branżowej komunikacji specjalistycznej. Wspólnym trzonem omawianych projektów są znormalizowane gatunki rysunku technicznego, różniące się ilościowo i jakościowo w zależności od fazy opracowania, podobnie jak komponenty części opisowej.

W związku ze złożonością konstrukcyjną obiektów budowlanych, przedstawiające je projekty zawierają składniowo i interpretacyjnie odrębne opracowania, sporządzone przez inżynierów specjalizujących się w określonych dziedzinach

technicznych. Konsekwencją tego faktu jest szereg cech uniemożliwiających analizę gatunków dokumentacji projektowej budowlanej z zastosowaniem tradycyjnego modelu opisu tekstów: nielinearność, półotwartość ramy tekstowej, a także wynikający z wieloautorstwa polifoniczny charakter. Metodologia opisu tekstów sekwencyjnych z pewnością sprawdzi się w przypadku poszczególnych gatunków składowych, jednak do uchwycenia dynamicznej geometrii pól gatunkowych tytułowych projektów należy opracować metodologię umożliwiającą systematyczny opis ich hiperstruktury, czyli sieci relacji wiążących odrębne gatunkowo teksty w dyskursywnie zinstytucjonalizowaną całość funkcjonalno-tematyczną.

Summary

Genres of Building Design Documentation

This paper presents genres of design documentation as categorised by literary genetics. Design documentation usually embraces all designs of a given technical object at different stages of its development. Typically, design documentation comprises two designs-conceptual (initial) and construction (execution). Building design documentation is a special case of design documentation. Due to its interdisciplinary nature and the complexity of building works and implementation procedures, it includes a series of designs: conceptual design, building permit design, construction (execution) design, tender documentation and "as-built" drawings. All the above mentioned designs are commissioned by the investor, who is a de facto recipient of only one-the conceptual design. The others are aimed at the parties responsible for the approval and execution of a project. The functions of particular designs differ according to the various expectations of their respective recipients, which is reflected in differences at the level of their genre structures.